

PENSJÓNIR

ANNAÐ ÓNUM

Jenis av Rana, Miðflokkurin, harmaðist um, at tað samhaldsfasta, sum fólkapensjón er, verður niðurlaðað.

Ein partur av umleggingini av pensjónini er, at tað verður Samhaldsfasti, sum skal krevja inn og gjalda út pensjón.

Í mótsetning til fólkapensjónina, sum verður goldin úr landskassanum, eftir at skatturin er tikin inn – ein progressivur skattur – so er tað eitt javnt prosenttal, sum rík og fátaek gjalda inn í Samhaldsfasta.

Undir orðaskiftinum á tingi, nevndi Jenis av Rana, at skipanin við inngjaldinum til Samhaldsfasta mest kann samanberast við flat-skattin.

Grundgevingarnar

Tað er ógvuliga torført at gera tað áhugavert at lesa um pensjónir. Fleiri orsökir eru til tess.

Fólk skulu helst vera komin rættuliga væl til árs og nærkast pensjónsaldri, áðrenn tey av álvara fara at huga um pensjón. Eitt annað er, at hjá summum liggur pensjónin so langt úti í framtíðini, at tey skúgva hetta frá sær.

Í viðmerkingunum til fyrsta uppskotið um javning, sigur landsstýriskvinnan við almannamálum at hetta verður gjørt, so øll tey, ið hava lítla ella onga inntøku framíhjá, fara at fáa meira at liva av.

Eisini verður møguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara

frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

Ein annar partur av grundgevingunum er, at tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón.

Eisini lækkar mótrokningarprosentíð í viðbótini úr 60 prosentum niður í 40 prosent, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

Landsstýriskvinnan sigur í viðmerkingunum, at verandi í pensjónsskipan hevur nøkur lýti í mun til, hvussu hon er sett saman av ymskum veitingum og í mun til mótrokning av aðrari inntøku.

Tey, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020, fara ikki at hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar. Fyri at fólkapensjónistar, sum ikki hava, ella sum bert hava, lágar inntøkur aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, ikki skulu fáa verri fíggarlig kor, er neyðugt at hækka viðbótina í fólkapensjónini.

Eftir nýggju skipanini er ætlanin, at mótrokningin í pensjónini er minni um onkur forvinnur aðra inntøku enn pensjónina.

Hægri pensjónsaldur

Í sambandi við nýskipan av pen-

verður við, tá ið tosað verður um at tryggja haldfærið í búskapinum uppá langt sikt,

Landsstýriskvinnan sigur um hetta:

–At hækka pensjónsaldurin hevur fleiri endamál. Fyrst og fremst er tað fyri at fáa ein meira smidligan arbeiðsmarknað, ið er lagaður til hugin og orkuna at arbeiða hjá tí einstaka, og har tað ber til at fara líðandi av arbeiðsmarknaðinum.

–Tað er eisini neyðugt at økja um talið av fólki, ið framhaldandi eru á arbeiðsmarknaðinum fyri at leggja upp fyri, at tað verða fleiri fólkapensjónistar. Hetta styrkir fíggarliga grundarlagið undir bæði fólkapensjónini og útgjaldinum úr Samhaldsfasta.

Talið av fólki 67 ár og eldri er økt øll árini síðani 1985, men lutfalsliga økingin tók ikki dik á seg fyrr enn í 2010.

Í 2009 vóru 12,2 prosent av íbúgvunum í Føroyum 67 ár ella eldri (sum er sama lutfall sum í 1996). Síðani 2009 er talið av fólkapensjónistum økt við 1554 og 1. januar 2017 eru 15 prosent av íbúgvunum í Føroyum 67 ár ella eldri.

Árini frameftir fer talið av fólki 67 ár og eldri framhaldandi at økjast, samstundis sum talið av fólki í

mun til inntøku. Hjá stórum er hendan upphæddin tilsamans 7.608 kr. um mánaðin, harav 3.985 kr. eru skattafríar. Hjá teimum, ið eru gift, er upphæddin tilsamans 6.758 kr. um mánaðin, harav 2.733 kr. eru skattafríar.

Meginreglan í øðrum londum er, at tey, ið hava vanligar arbeiðsinn-tøkur, ikki fáa stórvegis pensjón frá tí almenna.

Í Føroyum hevur tað higartil eisini verið soleiðis, at millum hjún er gjørd millumrokningar, men hetta verður tikið burtur nú, bæði í gomlu skipanini og í nýggju skipanini.

Fýra flokkar

Uppskotini, sum fara at broyta pensjónirnar, verða nú viðgjørd í nevndum, men skal ein fylgja orðaskiftinum, so er lítið sum bendir á, at andstøðuflokkarnir – burtursæð frá Sjálvstýri – fara at taka fult undir við uppskotunum.

Hinvegin ásannaðu fleiri andstøðutingfólk at neyðugt er at gera broytingar í pensjónum, men til dømis nevndi Jakob Vestergaard, Fólkaflokkurin, at tey, sum hava havt eina pensjónsskipan, missa ein stóran part av hesum uppsparu pengunum.

Jakob Vestergaard, Fólkaflokkurin, helt at hetta gekk eitt sindur út yvir tey, sum hava spart upp til pensjón gjøgnum alt lívið

sjónunum verður eyga eisini sett á, at vi gerast munandi fleiri eldri.

Ein framskriving vísir, at tá ið vit koma út móti 2050 eru 12.500 føroyingar meira enn 67 ára gamlir. Við at hækka pensjónsaldurin upp í 68 ár yvir eitt longri tíðarskeið, so minkar hetta talið av pensjónistum meira enn 1000, tá ið vit koma út til 2050.

Hetta er ein partur av tí meint

aldrinum 18-66 ár fer at lækka.

Føroyska pensjónsskipanin er – í mun til pensjónsskipanir í hinum norðurlondum – serlig á tann hátt, at pensjónistar, sum arbeiða fulla tíð, fáa eina lutfalsliga høga pensjónsupphædd útgoldna aftrat lønarinntøkuni.

Tey, sum eru 67 ár og eldri, fáa altíð útgoldið grundupphæddina og gjald úr Samhaldsfasta, uttan

Eyðgunn Samuelson, landsstýriskvinna, sgði, at sjálvt um undirtøkan ikki fevnir um allar flokkar, so er uppskotið skorið soleiðis til, at nóg av sjónarmiðunum hjá øðrum flokkum eru við í fyriliggjandi uppskotum.